

DESTINATION: BRUXELLES

København og region hovedstaden har oprettet et EU-kontor i Bruxelles for at få indflydelse. Forskere tvivler på, at det nytter noget. Side 3

UDBUD

EU's udbudsregler er besværlige for kommunerne, fordi de ofte ender i bureaukrati og klager. Nye regler kan måske lette opgaven. Side 6

ØKONOMISK SPÆNDETRØJE

En dansk budgetlov var forudsætnin-gen for, at Danmark kunne tilslutte sig EU's finanspakt. Men den har presset det kommunale selvstyre. Side 8

KVOTESYSTEMET

Interview med filmaktuelle Tom Heinemann, der synes at EU's CO₂-kvotehandelssystemet er ri-melig ubetyggende. Side 10

ÅRGANG 40 – NR. 1265 – NOVEMBER 2013

PRIS 29,50 KR.

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

HVOR BESTEMMER EU I KOMMUNEN?

EU-love i Herlev, Randers og Haderslev – Se side 4

Leder:

Hvem styrer båden?

Efter kommunalreformen i 1970 stod det kommunale selvstyre i Danmark stærkt. Kommunerne fik betydeligt ansvar inden for uddannelse, sundhed, miljø og erhvervsfremme, og kom i det hele taget til at spille en central rolle i udviklingen af den danske velfærdsstat. Måske vigtigst af alt havde kommunerne kontrol over skatteindtægter og udgifter.

Meget vand er løbet i åen siden. Efter VK-regeringens kommunalreform i 2007 har indtægterne været holdt i stram snor af skattestoppet.

Og for at den nuværende statsminister i 2012 kunne sætte sin underskrift på EU's finanspagt, måtte Danmark vedtage en budgetlov, der yderligere begrænser de økonomiske handlemuligheder for stat, regioner og kommuner.

Det er netop det økonomiske råderum, der er kernen i det kommunale selvstyre, påpeger økonom Henrik Herløv Lund på side 8-9 i denne måneds NOTAT. Han frygter, at centraliseringen af de økonomiske beslutninger medfører en afpolitisering af kommunerne – og det har konsekvenser for nær-demokratiet. For hvorfor stemme til kommunalvalget, hvis kommunerne ikke har indflydelse på det, der virkelig betyder noget?

Det er selvfølgelig at stramme den. Men der er uægtelig mindre og mindre tilbage af det kommunale selvstyre. Ifølge Kommunernes Landsforening påvirker alene EU over halvdelen af sagerne i de kommunale bestyrelser.

Hvordan denne indflydelse udmønter sig, kortlægger vi på side 4-5 i bladet.

Et omstridt eksempel på EU's indflydelse på kommunerne er udbudsreglerne. De er til for at sikre fair og fri konkurrence, men betyder også en masse bureaukrati for kommunerne, der for at undgå klagesager ofte ender med at bruge et hav af ressourcer på juridisk detaljerteri. Noget tyder på, at det kan lette med EU's nye udbuds-direktiv. Læs på side 6-7.

En udfordring ved den politiske centralisering af beslutninger til Bruxelles er, at lovgivningen skal gælde i vidt forskellige, europæiske kommuner. En fransk mini-kommune har med et budget på omkring en halv million kroner som eneste store opgave at vedligeholde mindesmærker, mens Næstved har et årligt budget på ni milliarder. Det skaber udfordringer for de danske kommuner, der i stigende grad er begyndt at markere sig som lobbyister i Bruxelles – senest København. Målet er at brande byen, og gerne hente penge hjem.

Kommunerne har indset, at de ikke længere styrer egen båd. I stedet forsøger de at påvirke den europæiske sejlretning, men spørgsmålet er, om det nytter. Læs med og bliv klogere.

Rasmus Nørlem Sørensen.

NOTAT SÆTTER DAGSORDENEN

I de kommende numre af NOTAT graver vi dybere i temaerne:

Hvorfor frihandel? December.
EU og USA forhandler i øjeblikket om en omfattende frihandelsaftale.

Men hvorfor er EU egentlig så optaget af at fremme frihandel – og hvem har fordel af det?

Hvilke konsekvenser vil en aftale få for arbejdstagere, forbrugere og miljø?

Hvordan fungerer EU? Januar.
Vi markerer det nye år med at danne et overblik over EU anno 2014.

Hvad er EU? Hvem bestemmer, og hvordan bliver en lov til? Ser magtfordelingen i EU anderledes ud efter krisen?

Til dig, der gerne vil have overblik over, hvordan EU er skruet sammen.

Hvem har gavn af et EU-patent? Februar.

Danskerne skal sandsynligvis til folkeafstemning om en EU-patentdomstol. Den politiske melding har været, at en patentdomstol vil gavne danske virksomheder.

Men er det bare de multinationale selskaber, eller gavner den også de små fisk?

NOTAT

– magasin om Demokrati & Europa

Redaktion: NOTAT,
Christiansborg, 1240 København K.
redaktionen@notat.dk

Redaktør af dette tema:
Rasmus Nørlem Sørensen

I redaktionen: Staffan Dahllöf, Sven Skovmand, Finn Ellegaard, Andreas Bay-Larsen, Kenneth Haar, Therese Lihn Thomsen, Jesper Vestermark Køber, Michael Birckjær Lauritsen, Ida Zidore og Rasmus Nørlem Sørensen (ansv.)

Øvrige bidragsydere i dette nummer:
Marie Sjødin Græsholm, Martin Mogensen, Camilla Kæraa og Jesper Jespersen.
Udgivet af Oplysningsforbundet DEO

Abonnement: NOTAT,
Nordkystvejen 2F, 8961 Allingåbro,
tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

Layout og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

Grafik og layout:
Ingelise Bech-Hansen, NOTAT Grafisk
ISSN: 1603-7480

NOTAT og Oplysningsforbundet DEO er et uafhængigt oplysningsnetværk om EU under mottoet "Mere spændende. Mindre fastlåst" – og uden tilknytning til partier eller bevægelser.

For kun 295 kr. om året får du abonnement på NOTAT og rabat på deltagelse i DEOs arrangementer.

Skriv til notat@notat.dk eller ring 86 48 16 00.

Fra København til Bruxelles

Kommuner og regioner søger penge, kontakter og indflydelse i Bruxelles.
Forskere tvivler på det virker.

AF STAFFAN DAHLLÖF

LOBBYISME. Fra næste år melder København og hovedstadsområdet, herunder Bornholm, sig på banen som lobbyister i Bruxelles. Dermed vil alle fem danske regioner og samtlige 98 kommuner have et kontor og et telefonnummer i EU-hovedstaden.

Men hvorfor?

»Helt overordnet handler det om at skabe vækst og arbejdspladser. Det handler om at synliggøre det brand, som København er, og om at få tiltrukket nogle EU-midler. Det handler også lidt banalt om at vi vil varetage en aktørs interesse« siger Steen Christiansen, borgmester i Albertslund (A) og formand for de 29 kommuner i Hovedstadsrådets kontaktråd.

De fire eksisterende danske regionskontorer i Bruxelles siger alle, at de er glade for udsigten til selskab.

Jonas Groes fra Det Syddanske EU-kontor:

»Rigtig godt, at man har set lyset. Det betyder flere danske projektpartnere, men også øget opmærksomhed på danske virksomheder«.

Lars Holte Nielsen, Midtjyllands EU-kontor:

»Små lande, små regioner og små kontorer – jo flere, vi er, des bedre«.

Stig Norsk, NordDanmarks EU-kontor:

»Det er kun en god ting. Det kan ikke nytte noget, at vi konkurrerer med hinanden«.

Esther Davidsen, Sjællands EU-kontor:

»Det glæder vi os meget til, ikke mindst fordi vi får mange henvendelser fra hovedstadsområdet. Vi har lavet en del af det arbejde, de nu selv kommer til at stå for«.

Kopierer hinanden

Roger Buch, forskningschef ved Danmarks Medie- og Journalisthøjskole med speciale i kommunalpolitik, er skeptisk over for regionernes Bruxelles-entusiasme:

»Der er aldrig lavet nogen undersøgelse af, hvad man får ud af det. Mit umiddelbare gæt er, at udbyttet er begrænset, og at man mest kopierer hinanden. Med tidlig information kan man måske komme et skridt foran de andre kommuner, når det gælder at søge projektmidler. Men

Foto: Anders Hviid

Kommunalforsker Roger Buch mener, at branding koster kommunerne. Men man ved ikke, hvad det giver.

den information spreder Kommunernes Landsforening jo i forvejen«.

»Fra mit eget område – forskerverden – ved jeg, at én procent af ansøgninger giver resultat. Der er ingen tegn på, at det er anderledes med EU's strukturfonde«, siger han.

Hvad med markedsføringen, vægten af at "brande" for eksempel København?

»Branding koster, men man ved ikke hvad det giver. Selv Horsens – som er det gode eksempel på et kommunalt brand – kan ikke vise, at man har formået at tiltrække nye borgere eller arbejdspladser af den grund«.

Demokratiaspektet i, at kommuner og regioner prøver at skaffe sig indflydelse ved sin tilstedeværelse i Bruxelles og fungerer som et bindeled mellem borgerne og EU, er også vanskeligt at føre bevis for.

»Vi er ikke sat i verden for at afhjælpe Unionens demokratiske dilemma. Borgerne vælger kommunalbestyrelser, som så udpeger repræsentanter til KL's internationale udvalg. Det er der, den politiske diskussion foregår« siger Omer Ciric, EU-konsulent i KL og tidligere repræsentant i Bruxelles.

Folkets vilje?

Lidt anderledes ser man på det i Stockholms EU-kontor i Bruxelles. Kontor-

chef Per Spolander mener, at man som kommunalt kontor bør agere i politisk overensstemmelse med befolkningen. Stockholms EU-kontor har selv formået at få politisk indflydelse ved at afspejle det moderate (konservative) styre i den svenske hovedstad, mener han.

»Vi skal føre folkets vilje frem. I praksis deler vi holdninger med Svenskt Näringsliv (svarer til Dansk Industri, red.)«, siger kontorchefen.

Han peger på lempelser i EU's energisparedirektiv som et eksempel på kontorets indflydelse på EU-lovgivningen.

Kommunalforskeren Roger Buch lyder ikke overbevist:

»Det er oplagt, at lobbyister argumenterer for, at de har indflydelse. Men forskningsmæssigt er det et fuldstændigt tomt felt, hvad kommuner og regioner har opnået«.

NOTAT har kontaktet en række førende forskere indenfor offentlig forvaltning og EU for at efterprøve Roger Buchs påstande. Ingen af dem kan pege på en dokumentation for, at kommuners og regioners interessearbejde har haft effekt.

En af dem, professor Peter Munck Christiansen ved Aarhus Universitet, konstaterer:

»Jeg kan ikke svare på dit spørgsmål, og jeg ved ikke, hvem der kan. Det er jo interessant i sig selv«.

Her bestemmer EU

Ifølge Kommunernes Landsforening har EU indflydelse på over halvdelen af sagerne i de danske kommunalbestyrelser. Men der er forskel på, hvor og hvordan indflydelsen udmønter sig.

AF MARTIN MOGENSEN

ANALYSE. De fleste tænker nok ikke på EU, når de hører ordet "kommune". Men faktisk har EU overordentlig stor indflydelse på de danske kommuners kerneområder og budgetter.

En undersøgelse foretaget af Kommunernes Landsforening (KL) i 2011 viser, at EU har indflydelse på eller påvirker hele 53 procent af de sager, som de danske kommunalbestyrelser har på dagsordenen.

Det overrasker professor Ove Kaj Pedersen fra Copenhagen Business School.

»Analysen viser, at det (EU, red.) har en større betydning, end de fleste forestiller sig. Der vil altid være fortolkningsmuligheder i sådan en analyse, men selv hvis EU's påvirkning er sat lidt højt, er det stadig meget bemærkelsesværdigt«, udtaler han til Momentum.

Direkte retslig EU-påvirkning

EU's indflydelse på kommunerne kan op-

træde på to forskellige måder: Som en direkte retslig påvirkning eller som en mere indirekte politisk påvirkning.

Den direkte retslige påvirkning er, når en bestemt EU-lovgivning udstikker juridiske retningslinjer, der påvirker kommunernes opgaveløsning. Lovgivningen er rodfæstet i EU's traktater, forordninger og direktiver, og hvis kommunerne ikke retter sig efter den, møder de sanktioner.

Det gælder for eksempel, når kommunerne forvalter love på miljøområdet, hvor en stor del af lovene stammer fra EU. Direktiver om miljøpåvirkning og vandbeskyttelse kan for eksempel betyde, at kommunerne skal mindske forurening i grundvand og forbedre vandområdernes miljøtilstand.

Konkurrencelovgivning er et andet område, hvor den direkte retslige EU-påvirkning er stor. Det gælder især EU-regler om udbud og udlicitering af kommunale service-anlægsopgaver. Danske kommuner er nødt til at overveje betingelserne i EU's udbudsdirektiv hver gang, en

kommunal opgave skal udbydes (se også side 6-7).

Indirekte politisk påvirkning

Den politiske påvirkning handler om, at EU indirekte påvirker kommunernes traditionelle kerneområder – såsom social-, klima- og uddannelsesområderne. Den indirekte påvirkning udøves typisk, når den danske stat tilslutter sig at arbejde for en overordnet EU-målsætning på for eksempel uddannelsesområdet eller i klimapolitikken.

Eksempelvis bliver de kommunale klimaplaner indirekte påvirket af EU's mål om at reducere udslippet af CO₂ og afbrænding af fossile brændsler, mens de kommunale handleplaner for skoler lokalt bidrager til Danmarks arbejde for at nå EU's uddannelses-målsætninger.

Regionsudvalget

Men påvirkningen går også den anden vej – i hvert fald formelt set. KL og kommunerne er repræsenteret i Regionsud-

EU-love i Herlev, Randers og Haderslev

Støtte til små biografer, terrorsikring af havne og forbud mod håndtering af personoplysninger. Her er tre eksempler på direkte EU-lovgivning i kommunerne.

AF STAFFAN DAHLLÖF

1. Kun kunstfilm i biffen

I fremtiden vil lokale biografer – foruden en fast støtte på knap 500.000 kroner om året – kun kunne modtage kommunal støtte, hvis de viser såkaldte kunstfilm. Sådan lyder i hvert fald et nyt lovforslag fra regeringen. Det lovforslag trækker tæppet væk under et stort antal af de 105 lokale biografer i Danmark, vurderer Flemming Olsen fra Herlev, formand for landets kommunale børne- og kulturchefer.

Forslaget er udløst af et krav fra EU-Kommissionen efter en klage fra Foreningen af Større Provinsbiografer, CinemaxX og Nordisk Film. De tre kæder klagede til Kommissionen over, at den kommunale støtte skader konkurrencen.

Kulturministeriets specialkonsulent Jan Opstrup Poulsen siger, at kommunerne stadig vil kunne støtte pensionistprogrammer, børneforestillinger og andre

aktiviteter, men at der så skal oprettes særlige foreninger, som køber ydelser af den lokale biograf.

»Det vil blive dyrere og dårligere for os. De store biografkæder har forsøgt at påvirke de danske lovgivere uden held, og nu bruger de så EU-systemet i stedet for«, kommenterer Flemming Olsen.

Tårnby kommune, som driver Kastrup Bio, skriver i et høringsvar, at forslaget er et indgreb i kommunernes ret til at føre

en selvstændig kulturpolitik og at Kulturministeriet "har lagt sig fladt ned for EU". Tårnby har bedt om aktindsigt i ministeriets korrespondance med biografkæderne, som kommunerne har været holdt udenfor.

2. Ingen terrortrusler i Randers havn

En kilometer hegn, 13 bomme og 12 videokameraer i Randers havn kommer til at koste kommunen et par millioner kroner; en udgift, man godt kunne være foruden.

Investeringen er et led i at terrorsikre de danske havne, som igen er en følge af EU-regler, som blev besluttet efter den 11. september 2001.

Sikringen går i første omgang ikke ud på at forhindre terrorangreb af molerne i Randers eller andre kystbyer.

»Jeg kan godt forstå, hvis man gør sig lystig over muligheden for terror i Randers, det kan jeg også gøre. Men det handler om et internationalt regelsæt, der

valget, som er en politisk forsamling i EU, der fungerer som et høringsorgan. Her har både EU-Kommissionen, Europa-Parlamentet og Ministerrådet høringspligt i forbindelse med lovgivning, der har relevans for de lokale og de regionale myndigheder i Europa.

Styrken ved Regionsudvalget er, at mange af Kommissionens politiske udspil faktisk bliver sendt i høring hos udvalgets 353 medlemmer før Europa-Parlamentet og Ministerrådet behandler sagerne. Omvendt er det netop blot et høringsorgan, hvilket betyder, at Kommissionen ikke behøver rette ind efter Regionsudvalgets anbefalinger.

I visse tilfælde vil EU have regler og love, som ikke nødvendigvis gavner de danske kommuners daglige arbejde, og som til tider kan være meget besværlige.

EU-lovgivning har også den udfordring, at den henvender sig til 28 forskellige medlemslande og endnu flere unikke kommuner og lokale myndigheder.

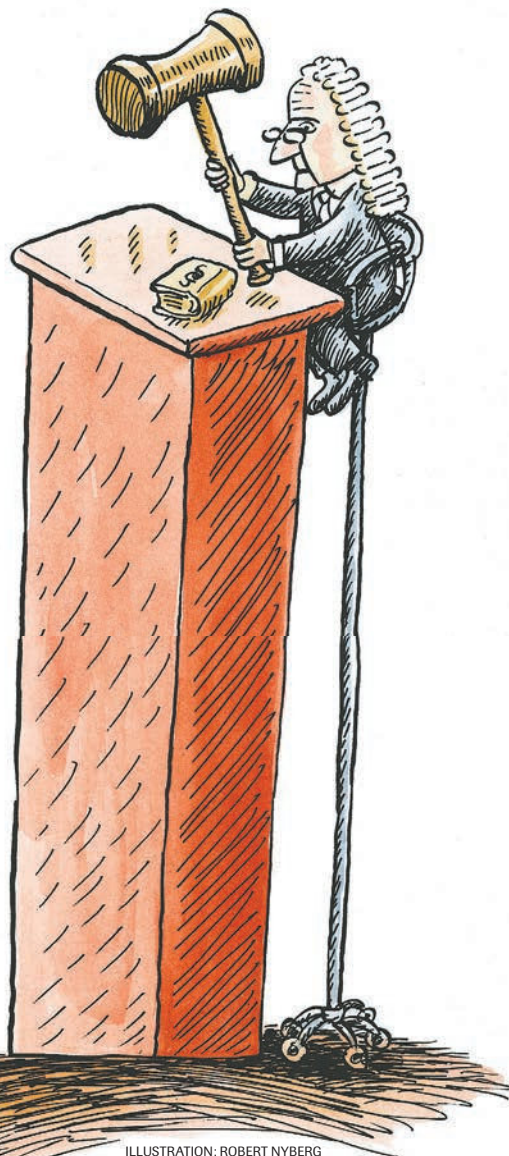
I Frankrig er der over 36.000 kom-

muner, hvor den mindste har 288 indbyggere. Kommunen Mont-Louis har et meget begrænset budget og opgaverne begrænser sig mere eller mindre til at restaurere mindesmærker for de faldne under 2. Verdenskrig. De 98 danske kommuner opererer med budgetter på flere milliarder og en bred vifte af opgaver. Det kan derfor være svært at balancere EU-lovgivningen, så den passer til alle lokale myndigheder. ♦

Martin Mogensen har tidligere arbejdet for KL i Bruxelles og er nu ansat i Region Hovedstaden.

ILLUSTRATION: ROBERT NYBERG

er til for at passe på last og passagerer. Havnene skal opfylde bestemte krav, hvis ikke anløbende skibe skal betragtes som "forurenede" og få problemer i andre havne« siger havneinspektør på Kystdirektoratet i Lemvig, Torben Kammersgaard.

Cirka 80 danske havne opfylder formelt sikkerhedskravene, som blev EU-lov i 2004, men hvis Kystinspektionen finder mangler under sine besøg, så kommer der investeringskrav og ekstraregninger – som i Randers.

»Ting tager tid. Efter ti år er det meste nok på plads, men det er noget vi kontrollerer løbende«, siger Torben Kammersgaard.

3. Millionbøder for at bruge cpr-numre

Haderslevs borgmester, Jens Christian Gjesing (A) mener ikke, at danske kommuner skal behandles på lige fod med IT-

virksomheder som Google og Facebook. Det er ellers pointen i forslaget til en ny EU-omfattende persondatalov.

Da forslaget er en forordning, skal præcis samme lovtekst gælde for globale virksomheder som for lokale forvaltninger. Forslaget lyder, at personoplysninger indsamlet til et bestemt formål, kun må bruges til det formål, og ikke til andre.

En kommune kan komme til at bøde op mod 3.750.000 kroner, hvis en borger ved en fejl ikke får at vide, hvordan hans eller hendes persondata bliver brugt.

»Det vil blive enormt besværligt og meget, meget kostbart, hvis vi som arbejdsgivere ikke kan regulere brugen af de ansattes cpr-nummer i vores overenskomster, for eksempel ved udbetaling af sygedagpenge«, siger Jens Christian Gjesing.

Som medlem af EU's Regionsudvalg har han forsøgt at råbe op om, at man må skelne mellem private virksomheder og offentlige myndigheder.

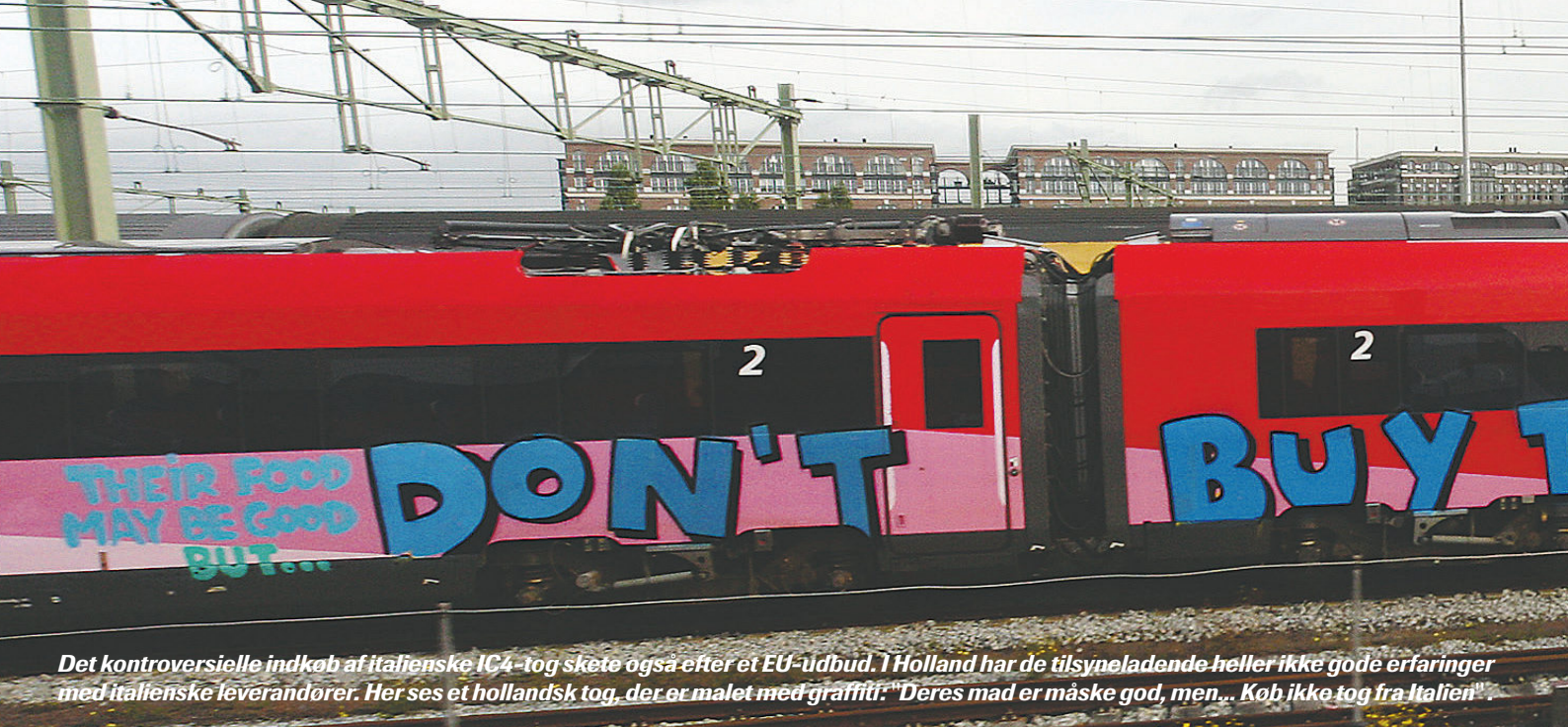

Haderslevs socialdemokratiske borgmester, Jens Christian Gjesing.

»Men det er op ad bakke. I Tyskland har man en historisk angst for registre, og i Storbritannien bruger man ikke engang cpr-nummer. De danske EU-parlamentarikere forstår, hvad jeg siger, men siger, det er umuligt at komme igennem med de synspunkter i Parlamentet«, siger Gjesing.

Hans og kommunernes håb er nu regeringerne i Ministerrådet.

»Så snart sagen kommer op i Ministerrådet står jeg stand-by for at tale med Morten Bødskov«. ♦

Det kontroversielle indkøb af italienske IC4-tog skete også efter et EU-udbud. I Holland har de tilsyneladende heller ikke gode erfaringer med italienske leverandører. Her ses et hollandsk tog, der er malet med graffiti: "Deres mad er måske god, men... Køb ikke tog fra Italien".

FOTO: FLICKR

Kommuner øjner opgør med besværlige

Kommunale indkøb via udbud er en tung og besværlig proces, som altid ender i bureaukrati og klager, lyder det ofte fra kommunerne. Nye EU-regler og en dansk lov kan lette opgaven, mener udbudschef i Kommunernes Landsforening.

AF ANDREAS BAY-LARSEN

UDBUD. Forestil dig, at du skal købe et nyt køkken, men at du er tvunget til at blive siddende derhjemme og beskrive præcist de kriterier, du vil vælge ud fra. Derefter kan du så sende dine krav ud i hele Europa og håbe på, at det er det rigtige køkken, du får. Og hvis du taler med

Invita Køkkener før købet, risikerer du, at HTH Køkkener klager, og at handlen bag- efter skal gå om.

Det er situationen for de fleste danske kommuner i dag, når de skal have løst opgaver inden for alt fra indkøb af kontormaterialer til rengøring. I hvert fald så længe opgaven koster over 1,5 mio. kr. Det er EU's grænseværdi for, hvornår en opgave skal i EU-udbud, så alle virksomheder i EU har mulighed for at byde på opgaven.

Af hensyn til ligebehandling og fair konkurrence skal kommunerne følge relativt stramme regler for udbud, forklarer KL's chef for udbud, Rikke Thorlund Haahr.

»EU vil meget gerne støtte handlen på tværs af grænserne. Reglerne er lavet for at sikre, at det er nogenlunde samme regler og processer, man skal forholde sig til overalt i EU. Sådan, at det er forholdsvis nemt for eksempelvis et tysk firma at byde på en opgave, der udbydes i Danmark« siger hun. Omvendt gør det også, at danske virksomheder kan byde på opgaver i udlandet.

Ender i klagesager

Det er faktisk sjældent, at udenlandske virksomheder byder på opgaverne i Danmark. Men regler er regler, og udbudsreglerne har i årevis skabt frustration

for offentlige indkøbere, hvoraf en stor del sidder i kommunerne. Forhandling og fleksibilitet omkring slutproduktet har været fy-fy, fordi kommunerne risikerer klager fra en utilfreds, fravalgt leverandør.

Kommunernes indkøb er på den måde blevet en juridisk øvelse i detaljerytteri – nogle gange ned til sidste skrue – omkring produktet eller ydelsen. Det skyldes især, at Danmark i sin tid valgte at gøre et direktiv, der skal dække 28 forskellige lande, direkte gældende i Danmark.

»Man kan sige, at den danske regering har overimplementeret direktivet«, siger KL's Rikke Thorlund Haahr.

Da direktivet ikke har været igennem Folketinget, og således ikke er fortolket og tilpasset danske forhold, er det juristerne i Klagenævnet for Udbud – et uafhængigt, domstolslignende klagenævn – der er endt med, at skulle fortolke direkte på det omfattende EU-direktiv, når der er opstået tvivl og uenigheder. For at undgå klagesager, går man derfor med livrem og seler i de danske udbudskontorer.

Dyrt for kommunerne

Detaljerytteri har gjort det dyrt og besværligt at gennemføre udbud. Ofte går kommunen glip af en bedre løsning, fordi den ikke passer ind i de præcise krav, selvom resultatet og kvaliteten kunne

Konference for undervisere

EU i undervisningen

Med tema om valget til EU-Parlamentet

Aarhus: Torsdag den 23. januar 2014.

København: Torsdag den 30. januar 2014.

Vi sætter fokus på, hvordan man underviser i EU. Få indblik i de relevante EU-politiske problemstillinger og få konkrete undervisningsmaterialer med hjem, der kan indgå direkte i et undervisningsforløb – især for elever på gymnasialt niveau.

Gratis for undervisere og lærerstuderende.

For andre 150 kr. inkl. frokost.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO

EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

indkøbsregler

være blevet det samme. Med andre ord begrænser den stramme jura, kombineret med frygten for klager, det gode købmandskab. Det har særligt skabt problemer for IT-projekter, hvor den rivende teknologiske udvikling gør det svært at præcisere kravene i et udbudsmateriale. Rejsekortet er måske det mest kendte eksempel på et projekt, hvor udbudsreglerne har lukket for, at nye og bedre løsninger kunne bruges, efter udbudsrunder var gennemført.

Nyt direktiv – ny lov – ny kultur

EU landede i sommer et nyt udbudsdirektiv, som giver anledning til optimisme i kommunerne.

»Med det nye direktiv bliver der åbnet for mere dialog og flere situationer, hvor man må forhandle«, siger Rikke Thorlund Haahr.

Det vigtigste er måske, at Folketinget vil implementere det nye direktiv som en dansk lov. Dermed kan de nationale politikere tolke og fastsætte spillereglerne i en dansk sammenhæng, så kommunerne – og klagenævnet – ikke skal navigere efter et direktiv, der er indrettet til at passe i 28 forskellige lande.

»Man har erkendt, at vi er nødt til at være mere klare omkring, hvad man må og ikke må. Og den klarhed forventer jeg kommer til at betyde, at man kan mere, end man kan i dag«, siger KL's Rikke Thorlund Haahr.

Det kan betyde en helt ny kultur omkring udbud i Danmark, hvor kommunerne i højere grad tør bruge andet

end juridisk stive standardkontrakter. Når Folketinget skriver kommentarer til den nye lov, vil det være et signal om, at sådan skal direktivet forstås. Dermed skal den enkelte jurist, på et kontor i en kommune, ikke længere satse på, at udbudsklagenævnet har den samme forståelse af det komplicerede direktiv.

Et spørgsmål om besparelser

Når kommunerne presses ud i at lave udbud, skyldes det, at der kan være betydelige besparelser ved at indhente flere tilbud fra private leverandører.

En undersøgelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen så på 30 tilfælde af kommunale indkøb gennem udbud, og her var der økonomisk gevinst i 24 af tilfældene.

»Det er jo en måde at sikre, at vores skattekroner bliver brugt rigtigt, så man ikke betaler for meget for noget«, siger Rikke Thorlund Haahr, og oplyser, at som tommelfingerregel sparer kommunerne 15 procent på at udbyde opgaverne.

Andre stiller sig mere skeptisk over for, om udbud giver reelle besparelser, når man medregner de ting, der ikke lige fremgår af kontraktsummen.

»Vi frygter, at det eneste, der kan konkurreres på ved en udlicitering, er dårligere arbejdsmiljø, højere arbejdstakt og forringet kvalitet«, sagde Michael Hemming Nielsen, faglig sekretær i 3F Fredensborg, til Fagbladet 3F, da Hillerød Kommune sidste år ville udbyde den kommunale rengøring.

Rikke Thorlund Haahr mener, at reg-

UDBUD

– hvordan og hvornår?

Udbud betyder, at en kommune i stedet for selv at bestemme sig for en leverandør, udsender en beskrivelse af den opgave, der skal løses. Herefter kan forskellige leverandører give deres bud på at løse opgaven, og kommunen skal herefter vælge en vinder efter nogle på forhånd udmeldte kriterier. Typisk laveste pris.

Når en opgave har en værdi på over 500.000 kroner, skal den i udbud efter de danske udbudsregler. Her har der ikke været de store problemer, fordi de danske regler ikke er så strikse. Det kunne for eksempel være indkøb af kuglepenn til offentligt ansatte i Roskilde Kommune.

Når beløbet når over 1.500.000 kroner skal opgaven i EU-udbud, hvor langt mere komplicerede regler gælder. Det er den samlede kontraktsum, der gælder, så en opgave, der koster 400.000 om året i 4 år falder også under EU-reglerne. Grænsen har været debatteret under behandlingen af det nye direktiv, men trods en dansk indsats for at hæve grænsen, er det ikke lykkedes.

For visse opgaver gælder andre regler. Når det gælder bygge- og anlægsgaver skal de koste over 37.000.000 kroner for at skulle i EU-udbud. Det nye direktiv ændrer reglerne, så der også for visse opgaver inden for det sociale område, sundhedsområdet og uddannelsesområdet gælder mindre stramme krav til udbudsproceduren.

lerne også gavner leverandørerne, da de sikrer, at der ikke er urent trav forbundet med kommunernes indkøb.

»Det handler også om at undgå nepotisme – altså at man giver opgaverne til nogen af de forkerte grunde«, siger Rikke Thorlund Haahr. ♦

Christel Schaldemose,
medlem af Europa-
Parlamentet for Social-
demokraterne (S&D),
sidder i udvalget for
Det Indre Marked

AF IDA ZIDORE

Sparer kommunerne på EU-udbud?

Det ved jeg faktisk ikke. Men det er jo en generel antagelse, at udbud og fri konkurrence gør produkter og tjenesteydelser billigere.

Vil det sige, at udbudsreglerne bygger på antagelser?

Nej, selvfølgelig er der nogle økonomiske beregninger, der underbygger det. Jeg kan bare ikke dokumentere det her og nu, fordi jeg ikke har tallene. Desuden er det jo langt hen ad vejen op til kommunerne selv, om de sparer.

Fører udbudsreglerne til bedre kvalitet af projekter i kommunerne?

Det er jo også svært at sige noget generelt om, men der er mange gode elementer i de nye udbudsregler. For eksempel gør de nye regler det muligt at bruge udbud strategisk, så kommunerne for eksempel kan indkøbe produkter og tjenesteydelser, der bidrager til miljøforbedringer.

Hvilken betydning får det for kommunerne, at Danmark med det nye udbudsdirektiv får mulighed for at indføre kædeansvar (lovgivning om at leverandører har ansvar for underleverandørers overholdelse af arbejdsforhold, red.)?

Kædeansvar er jo en rigtig god måde at forebygge social dumping, altså at udenlandske lønmodtagere arbejder til lønninger, der ligger under danske overenskomster. Kædeansvar er faktisk et af de rigtig gode elementer i det nye udbudsdirektiv, selvom jeg gerne så, at reglerne skulle gælde i alle lande.

Har I oplevet meget lobbyisme i Parlamentet fra kommunernes side i forbindelse med udbudsdirektivet? – og kan man sige, at det har båret frugt?

Jeg synes, der har været meget lobbyisme i forbindelse med udbudsdirektivet fra alle sider, også fra kommunernes. Jeg kan godt være bekymret for, at man ikke har lyttet nok til kommunerne. De har for eksempel presset på for at hæve tærskelværdien for, hvornår en opgave skal i udbud. Det lykkedes desværre ikke at gennemføre.

En økonomisk spændetrøje

En budgetlov var forudsætningen for, at Danmark kunne tilslutte sig Finanspagten. Men med budgetloven har regeringen samtidig taget luften lidt ud af det kommunale selvstyre, vurderer ekspert.

AF CAMILLA KÆRAA

FINANSPAGT. Rundt omkring i de 98 kommuner er kommunalvalgkampen i fuld gang. Men hvor meget er der egentlig at stemme om? Ifølge økonom Henrik Herløv Lund har SRSF-regeringens budgetlov, der er en del af EU-landenes finanspagt, taget luften lidt ud af det kommunale selvstyre.

Finanspagtens krav er, at der skal være balance eller overskud på de offentlige finanser. Det skal blandt andet sikres gennem en budgetlov, der lægger loft over alle offentlige udgifter i landet. En sådan lov fik Danmark i 2012, og en central del af loven er et såkaldt udgiftsloft for kommuner og regioner. Hvis kommunerne inden for en periode på fire år samlet bruger flere penge end regeringen tillader, kan de blive straffet økonomisk gennem bloktilskuddet, og denne strammere styring er ifølge Henrik Herløv Lund et problematisk indgreb.

»Kernen i det kommunale selvstyre er det økonomiske råderum, hvor man kan ændre både skatteindtægter og udgiftsniveau. Når man indskrænker de muligheder så meget, som man har gjort, nærmer vi os med hastige skridt en afpolitisering af kommunerne. Den rolle, der er tilbage, er så at administrere og implementere regeringens økonomiske retningslinjer, hvilket indskrænker det lokale demokrati«, lyder det fra økonomien, der står bag en omfattende analyse af budgetlovens betydning for kommunernes økonomiske selvstyre.

Kommunerne kan selv

Sådan ser kontorchef Morten Mandøe i Kommunernes Landsforenings Økonomiske Sekretariat dog ikke på det. Selvom der er dele af budgetloven, han gerne havde været foruden, så synes han overordnet, at det er fornuftigt at sikre sunde, langsigtede målsætninger for de offentlige udgifter. I årene inden budgetloven blev vedtaget, havde kommunerne netop udvist stor økonomisk ansvarlighed og gennemført massive besparelser og effektiviseringer.

Derfor undrede KL sig i første omgang lidt over timingen af budgetloven.

»Det er rigtigt, at vi i mange år har haft stor offentlig vækst, og at der oven på kommunalreformen var nogle år, hvor kommunerne både skulle finde hinanden og lære alle de nye opgaver at kende. Det gav en kraftig vækst i udgifterne frem til 2009. Men grundlæggende har kommunerne selv et ønske om at have orden i eget hus, og med eller uden en budgetlov ville kommunerne også fremover have haft fokus på at fastholde deres økonomi sund«, siger han og peger på at kommunerne fra 2009 til 2012 har reduceret de samlede serviceudgifter med 12 milliarder kroner.

Ifølge Morten Mandøe er der en vis logik i, at der kommer stadig flere regler og love, der sætter rammer for kommunernes politiske handlerum.

»Det handler blandt andet om, at manøvremulighederne i den økonomiske

FOTO: PERNILLE Z. NYGAARD

politik er relativt begrænsede, lige som meget lovgivning efterhånden vedtages i EU, og så koncentrerer politikerne på Christiansborg sig naturligt nok i endnu højere grad end hidtil om velfærdspolitikken. Men det er også et spørgsmål om et stigende mediepres, hvor en minister ikke længere bare kan sige at det, der hører under kommunerne, ikke vedrører ham eller hende. Så ønsker man naturligvis at have mere styr på, hvordan opgaverne bliver løst i kommunerne, når man ellers selv bliver hængt ud for det», siger han.

Hvem bestemmer?

I forhold til den kommunale valgkamp tror professor Poul Erik Mouritzen fra Syddansk Universitet ikke at kommunernes nye økonomiske spændetrøje får den store betydning.

»Nu har kommunalpolitikere jo ikke ligefrem stået på ryggen af hinanden for at love guld og grønne skove de seneste år, og det ville nok også blive betragtet som lidt utroværdigt, hvis de pludselig gjorde det«, siger han. Han tilføjer dog, at en stærk styring af kommunerne oppefra måske kan få en anden effekt:

»Man kan frygte en lavere valgdeltagelse, hvis folk sidder derude med det indtryk, at det alligevel er staten, der bestemmer det hele, så det er ligegyldigt hvilke kommunalpolitikere, der bliver stemt ind. Men nu må vi se, om det får en betydning. Det bliver interessant at følge med i«, slutter han. ♦

Kun få pladser

Besøg Bruxelles og EU

3 dages bustur med afgang lørdag den 23. november

Vi tager til Bruxelles for at blive klogere på EU og se byen. Vi besøger institutionerne: Den danske Repræsentation, EU-Kommissionen og EU-Parlamentet.

Vi får oplæg under busturen. Vi bor på 4-stjernet hotel. Vi kører dagkørsel ud, og natkørsel hjem. Pris: 1.800 kr.

LÆS MERE OG TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

5
SKARPE

Mike Legarth,
næstformand for
Folketingets
Kommunaludvalg,
Det Konservative
Folkeparti

AF IDA ZIDORE

Hvad har budgetloven, som bygger på EU's finanspakt, betydet for kommunerne?

Mere styring af det offentlige forbrug, og det er der behov for. Vi havde jo allerede lavet en sanktionslov, som adresserede den problemstilling, så man kan sige at budgetloven bare cementerer behovet for en benhård styring af økonomien.

Tager udgiftsloftet ikke luften ud af det kommunale selvstyre?

Nej, det mener jeg ikke. Der bliver jo stadig lavet økonomiaftaler med kommunerne, hvor man aftaler, hvad der er plads til at bruge. At der nu er et lovmæssigt loft, forventer jeg ikke vil få nogen direkte indflydelse på det lokale selvstyre.

Nogle økonomer siger, at det mindskede økonomiske råderum skaber en slags apolitisering af kommunerne. Hvorfor skal man overhovedet stemme til kommunalvalget?

Det er jeg ikke enig i. Styringen betyder, at kommunerne bliver nødt til at holde sig inden for de rammer, staten har. Men det er jo rimeligt nok. Det mandat, man får i det lokale selvstyre, er så at fylde den ramme bedst muligt ud.

Hvad mener du om, at EU kan gå ind og blande sig i kommunernes støtte til små biografteater?

Det er jeg lodret imod. Det skal de ikke blande sig i. Vi skal selvfølgelig støtte de biografteater og håndtere vores egen politik, og så må vi jo tage opgøret med EU, når rimelighedens grænser bliver overskredet. Det er tilfældet her.

Et nyt EU-forslag om persondata siger, at kommuner skal behandles ligesom private virksomheder, når det kommer til brugen af privatpersonernes data. Hvad mener du om den sag?

Jeg synes, det er vigtigt, at personfølsomme data håndteres meget strikst og fortroligt. Kun der, hvor det er åbenlyst rimeligt, kan man anvende dem. At det skulle give daglige problemer i kommunerne, synes jeg kræver en dybere redegørelse.

»Kvotesystemet er eddermame ubetryggende«

Han er persona non grata i Indien og har skraldet den pæne overflade af Nobelpris-modtageren Muhammad Yunus. Senest er tv-dokumentarist Tom Heinemann blevet en sten i skoen på EU-Kommissionen, efter at han har kulegravet svindel og tyveri inden for CO₂-kvotesystemet.

AF IDA ZIDORE

VARM LUFT. Det hele begynder i 2006, langt fra Bruxelles. I en hytte i de norske fjelde sidder journalist og dokumentarist Tom Heinemann sammen med sin kollega Erling Borgen og »brainstormer på verdens uretfærdigheder«, som de årligt gør. Snakken falder på det nye, internationale kvotesystem, som FN og EU kort forinden har iværksat med målet om at nedbringe det globale CO₂-udslip. De to kolleger har lige læst, at den norske regering har købt CO₂-kvoter i et kinesisk vandkraftværk for 200 millioner norske kroner.

»Omfanget af problemerne med svindel, stjåle kvoter og momskarruseller begyndte at gå op for mig.«

Det tager dem ikke lang tid på en bærbar computer at finde frem til det engelske broker-selskab, som har faciliteret handlen. Selskabet specialiserer sig formelt set i at opdyrke energibesparende projekter rundt omkring i verden og videresælge CO₂-kvoter svarende til den sparede udledning. Men det kinesiske vandkraftværk var for længst bygget. Dermed er handlen i direkte strid med FN's krav om, at projekterne skal fremme den grønne omstilling.

Systemet det interessante

TV-dokumentarist Erling Borgen går videre med den norske historie. Men Tom Heinemann bliver ledt i en anden retning.

»Jo mere jeg gravede mig ned, des mere blev jeg klar over, at det var markedet – systemet, man havde skabt for handel med CO₂-kvoter – der var det interessante. Jeg opdagede, at hovedaktørerne

var de helt store banker som Barclays og Deutsche Bank. Omfanget af problemerne med svindel, stjåle kvoter og momskarruseller begyndte at gå op for mig«.

Det journalistiske gravearbejde fortsætter i flere år. Resultatet bliver dokumentarfilmen 'Varm luft for milliarder', der mandag den 9. september 2013 havde premiere på DR1. Filmen løfter sløret for et kvotesystem, der har spillet totalt faldit. Spekulanter har tjent styrtende med penge på handel med klimaet. EU og FN har skabt nogle rammer, der muliggør både tyveri, spekulation og svindel med kvoter, og det danske kvoteregister har været særdeles gæstfrit for svindlerne. Samtidig er den globale udledning af CO₂ kun steget.

Kommissionen i brechen

Allerede inden premieren går klimakommissær Connie Hedegaard og hendes politiske assistent Kristian Ruby i brechen for EU-Kommissionen, der i filmen bliver beskyldt for ikke at gribe ind, selvom de godt ved, hvor en stor mængde stjåle kvoter befinder sig.

»Hvis jeg har hævet penge i banken, kan nogle af dem jo godt være stjåle uden det er mig, der har taget dem«, udtaler Connie Hedegaard til forskellige medier som forklaring på, at Kommissionen ikke bare kan gribe ind.

Tom Heinemann kalder Hedegaards argument for en afledningsmanøvre fra det virkelige problem: at Kommissionen ikke må oplyse, hvor kvoterne er. Det må de kun fortælle til de nationale regeringer, men det sker af uransagelige grunde heller ikke.

»EU-Kommissionen kan ved hjælp af deres centrale register følge kvoterne. De ved præcis, hvor de ligger. Hvorfor siger de så ikke til landene, at de har et pro-

blem? Det er det, jeg ikke kan få svar på i filmen«.

Selv tror Tom Heinemann, at Kommissionens inaktivitet bunder i en frygt for at blive mødt med uoverskueligt høje erstatningskrav fra virksomhederne. Og hvad ville der ikke ske, hvis det kom frem, at store banker og finanshuse har tjent kassen på at jonglere rundt med tidligere stjåle klimakvoter? Tilliden til kvotesystemet ville gå fløjten, tror han.

»Det er min rolle at stille kritiske spørgsmål til den måde, tingene fungerer på.«

Mere eller mindre udslip?

Også Connie Hedegaards politiske assistent Kristian Ruby har i et læserbrev i Politiken kritiseret Tom Heinemanns film for at bagatellisere, at EU's CO₂-kvotesystem

VARM LUFT FOR MILLIARDER (2013)

EU's første klimakvote blev sat til salg i 2005. Idéen var, at handlen med kvoterne skulle reducere CO₂-udledningen og dermed redde kloden fra den globale opvarmning. Men systemet er brudt sammen, og Danmark blev i stedet centrum for en af verdens hurtigst voksende svindelnumre. Ekspert og Europol vurderer, at statskasserne rundt om i Europa mistede op mod 70 milliarder kroner til hackere og momssvindlere fra hele verden. Og aldrig før i menneskehedens historie er der udledt så meget CO₂ som nu. Kvotesystemet er kollapsede – og priserne er faldet med 90%. Det har derfor aldrig været billigere at forurene end det er i dag.

(Kilde: Det Danske Filminstitut)

Tom Heinemann

- Født 1959 og opvokset på Fanø.
- Uddannet murer midt i 1980'erne, herefter socialarbejder i en periode.
- Uddannet 1991 fra Danmarks Journalisthøjskole, selvstændig lige siden.
- Tidligere tilknyttet freelancer på blandt andet P1 Orientering og P1 Dokumentar.
- Har efter filmen "Når tilbud dræber" (2005) om danske virksomheders opførsel i Indien, fået gentagne afslag på indrejse i landet.
- "Fanget i mikrogæld" (2010) skabte røre i Bangladesh ved at kritisere udviklingsbanken Grameen, der udsteder små lån til fattige. Fagbladet Journalisten citerer bankens CEO, nobelprisvinder Muhammad Yunus, for at have sagt, at filmen var direkte årsag til, at Yunus i 2010 måtte trække sig fra posten.
- Gift med Lotte la Cour, der også er kame-rakvinde bag filmene.
- Har vundet en række prestigefyldte priser, bl.a. FUJ-prisen to gange og Grand Prize ved EU-Kommissionens Lorenzo Natali-overrækkelse for "Fanget i Mikrogæld".
- Nomineret til Cavling-prisen tre gange.
- Hans seneste film, "Varm luft for milliarder", havde premiere på DR1 den 9. september 2013. Den vil også blive vist under FN's klimatopmøde i Warszawa i november og senere på den fremtrædende journalistklub, The Front Line Club i London.

faktisk har bidraget til at gøre EU til én af de regioner i verden, der har reduceret sine udledninger mest. Men det giver Tom Heinemann ikke meget for.

»I mit kort over verden er det så ubetydeligt, om EU har reduceret sit udslip med 17 procent, eller hvad det er siden 1990. Det er jo netop fordi, at den tunge industriproduktion, der virkelig batter, er flyttet ud i den tredje verden.«

Hvordan kan du vide, at det stemmer sådan overens?

»Det er der i hvert fald ikke nogen af de eksperter, jeg har talt med, der er uenige i,« siger Tom Heinemann.

»Der er aldrig lukket så meget CO₂ ud, som der bliver i dag. Man kører videre med et system, selvom det har vist sig at være en kæmpe fiasko. Argumentet er, at det er "det bedste vi har". Det synes jeg simpelthen er en ideologisk falliterklæring.«

En dystre fremtid

Kvotestemets sikkerhed er "fuldstændig amatøragtig" og et omfattende misbrug af forbrugernes tillid til de frivillige kvoter, som man kan købe for at blive CO₂-neutral, er "eddermame ubetyggende". Dokumentaristen lægger ikke fingre imellem, når det kommer til kvotestemmet, for han har ingen tillid til, at markedet kan bane vejen for klimaet. Men han vil heller ikke kloge sig på bedre alternativer:

»Jeg er jo ikke politiker. Det er heller ikke min rolle at stille forslag til politikere, men det er min rolle at stille kritiske spørgsmål til den måde, tingene fungerer på. Det her system fungerer ikke, og så er man jo nødt til at gøre op med det.«

” Problemet er, at der ikke rigtig er nogen, der er blevet kritiseret for det her. ”

Hvad med Kommissionens forslag om at tilbageholde nogle af kvoterne fra markedet, som Europa-Parlamentet har sagt god for?

»Point Carbon (analysebureau, red.) forudser ikke nogen afgørende vækst i handelsprisen for et ton CO₂. Snarere tværtimod. Da Parlamentet vedtog forslaget, steg markedsprisen på kvoterne samme dag, men faldt igen dagen efter. Det er slet ikke nok at tilbageholde 900 millioner kvoter, hvis det skal have en virkning«. Desuden er det jo kun en midlertidig løsning, påpeger han. På sigt kommer kvoterne tilbage på markedet.

Fremtiden ser alt i alt dystre ud for klimaet, tror Tom Heinemann. Han ser ikke noget opgør med kvotestemmet i den nærmeste fremtid, hvor blandt andre Korea og Californien barsler med at kopiere det. Men han håber, at hans film kan få politikerne til at sige til sig selv, at "måske skal vi til at blive lidt dygtigere".

»Problemet er, at der ikke rigtig er

nogen, der er blevet kritiseret for det her. Så er vi tilbage til reaktionerne på filmen. Fuld power på i to eller tre døgn, og så er det slut. Hvorfor? Fordi man ikke med rette kan sige, at skurken er Ritt Bjerregaard, fordi hun som tidligere EU-kommissær forhandlede Kyoto-aftalen på plads, eller George Bush, fordi han trak sig ud af aftalen, eller Connie Hedegaard, fordi hun ikke handler. Skurken er systemet. ♦

NOTAT bringer hver måned et kritisk svar på et basalt spørgsmål fra økonomiens verden. Økonomi er ikke naturvidenskab, og der er som regel ikke ét rigtigt svar. Indsend gerne dit spørgsmål til redaktionen@notat.dk – så leder vi efter et svar.

Hvad er euro-obligationer?

AF JESPER JESPERSEN

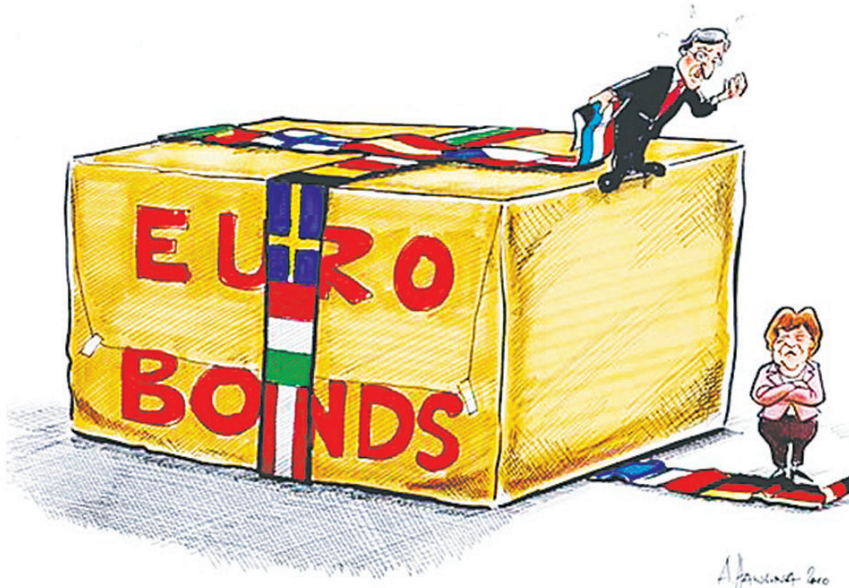
Betegnelsen "euro-obligationer" har flere betydninger. Oprindeligt dækkede betegnelsen over de obligationer – altså gældsbreve – hvor lånets størrelse var fastsat i den nye europæiske valuta, euro, i modsætning til i en national valuta.

I dag benyttes betegnelsen helt overvejende om obligationer, der er udstedt af EU-institutioner og garanteret af EU-/euro-medlemslandenes regeringer. For eksempel har den Europæiske Investeringsbank (EIB) og den Europæiske Stabiliseringsmekanisme (ESM) tilsammen en euro-obligationsgæld tæt på € 1.000 milliarder. Det skyldes, at de ved at udstede euro-obligationer har rejst penge til blandt andet udlån og hjælpepakker til kriseramte lande.

Desuden har euro-landene stillet en i realiteten ubegrænset garanti til den Europæiske Centralbank, der allerede har hjulpet navnlig sydeuropæiske lande ved i et betydeligt omfang at opkøbe deres statsobligationer.

Til dækning af statsgæld

Den aktuelle EU-politiske diskussion, der knytter sig til begrebet euro-obligationer, er således ikke, om der skal udstedes euro-obligationer garanteret af EU-landene (EIB) eller af ØMU-landene (ESM); for de eksisterer allerede. Diskussionen handler om, hvorvidt de enkelte medlems-

lande i fremtiden skal have mulighed for at finansiere en del af deres statsgæld med euro-obligationer, der er garanteret af de øvrige medlemslande.

Det er en problemstilling, der navnlig knytter sig til ØMU-landene, som ikke har deres egen selvstændige valuta. Derfor kan de ikke, som andre lande, om nødvendigt finansiere et underskud på statsbudgettet gennem et (over)træk på statens konto i den nationale centralbank.

Renten på sådanne i fællesskab garanterede euro-obligationer til finansiering af de enkelte ØMU-landes offentlige budgetter vil ligge på et niveau noget over det tyske; men markant lavere end den rente, som de sydeuropæiske lande betaler i dag. Det vil dog også påvirke landenes egne obligationslån, og derfor i princippet betyde penge fra de rige nordeuropæiske lande til de kriseramte sydeuropæiske lande.

Hvad er holdningerne

Tyskland har blankt afvist idéen om euro-obligationer med mindre at de lande, der ønsker at benytte dem, accepterer en behård budgetkontrol, således som det er sket for de ØMU-lande (Grækenland, Irland, Portugal og Cypern), der har ansøgt om og fået nødlån fra den Europæiske Finansielle Stabiliserings Fond.

Frankrig har dog en mere positiv holdning til at dele de udgifter, der følger med ved genstart af den økonomiske vækst ikke mindst i de hårdest ramte ØMU-lande. Det Europæiske Råd vedtog således i juli 2012 på forslag af præsident François Hollande, at der etableres en EU-vækstfond på € 120 mia. delvist finansieret med euro-obligationer og administreret efter samme principper som den Europæiske Investeringsbank (EIB).

Det stadig uløste problem, der knytter sig til medlemslandenes brug af de fælles euro-obligationer til finansiering af de offentlige budgetter er dog primært af demokratisk karakter. Det er de enkelte medlemslandes parlamenter, der stiller garantiene, og de ønsker derfor at have indflydelse på, hvad modtagerlandene bruger pengene til.

Men da EU-landene ifølge traktaten er suveræne stater, så mister landene den parlamentariske kontrol. Med mindre der, som i dag, stilles præcise forhånds-betingelser til lån fra de andre lande via EU's institutioner. Dette problem kan kun løses gennem en ændring af EU-traktaten, hvorved der skabes en form for overstatslig, men demokratisk forankret kontrol med de enkelte landes offentlige budgetter. Hvilket kan have lange udsigter. ♦

Denne måneds svar af:

Jesper Jespersen

Professor i økonomi på Roskilde Universitets Center, men i øjeblikket udlånt til Cambridge Universitet. Har blandt andet skrevet bogen *EUROEN – hvorfor gik det galt og hvordan kommer vi videre?* som er udgivet på forlaget DEO.

Klimakonference i kulletts land

Polen er denne måned vært for FN's 19. klimakonference. Men værtslandet signalerer, at man ikke bekymrer sig synderligt om klimaet.

KUL. »Polens energifremtid ligger i brunkul og stenkul – og i skifergas«.

Så kort kan det sammenfattes. Og det gjorde Polens borgerlige premierminister Donald Tusk, da han 11. september i år åbnede en messe for mine-, energi-, og metaludvindingsindustrien i den polske industriby Katowice.

»Polen vil fortsætte med at støtte kul og investere i kulmine-industrien« forsikrede han den kulglade forsamling. Han hævdede dog samtidig, at afbrændingen af kul vil foregå på en mere energieffektiv måde end hidtil. Regeringen satser nemlig på at benytte sig af, hvad industrien betegner som "rent kul"-teknologi, for at nedbringe Polens udledning af CO₂, som landet er forpligtet på gennem sit EU-medlemskab.

Den "rene" kulteknologi – en fiks betegnelse opfundet af regeringen – skal ifølge regeringens planer suppleres af skifergas, som findes i den polske undergrund, men på sigt sandsynligvis også af atomkraft. Ikke løsninger, der tiljubles af klima-entusiaster.

Industrien indenfor

Planerne rimer ikke på grøn omstilling. Al-

ligevel er det Polen, der 11.-12. november er vært for COP 19, FN's 19. klimakonference. Landet var i 2012 eneste ansøger om værtskabet, og ved tildelingen af værtskabet udtrykte lederen af FN's klimasekretariat Christiana Figueres et håb om, at hele verdens opmærksomhed kunne opmuntre værtslandet til at gøre mere for klimaet. Det tyder intet dog på, at opmærksomheden har gjort.

Polen har indgået officielt partnerskab om klimakonferencen med 11 virksomheder, hvoraf de ni repræsenterer fossil industri. Nemlig den multinationale energi- og transportvirksomhed Alstom, verdens største stålproducent Arcelor-Mittal, bilproducenten BMW, flyselskabet Emirates, bilproducenten Opel, det polske olieselskab Lotos, verdens største papirproducent International Paper, det polske energiselskab PGE og det multinationale bil-leasingfirma Lease Plan.

I den sidste uge af COP 19 åbner det polske økonomiministerium desuden dørene for en international kul- og klimakonference om "rene kulteknologier". Denne parallelle konference afholdes af den globale kulindustri, World Coal Association, og bliver indledt af blandt

andet Polens viceøkonomiminister Janusz Piechociński og den konservative polske tidligere EU-Parlamentsformand Jerzy Buzek.

Ikke bange for enegang

Landets håndtering af klimakonferencen burde ikke overraske. Det var Polen, der ene land i marts 2012 nedlagde veto imod, at EU forpligtede sig på en forhøjet CO₂-reduktion i 2020. Og det var Polen, der i juni 2011 stod alene med et veto mod CO₂-nedskæringer. Til trods for, at det begge gange kostede anseelse.

EU-Kommissionen indledte i 2011 en overtrædelsesprocedure mod Polen med krav om dagsbøder på omkring en million kroner, fordi landet som det eneste i EU ikke har implementeret et direktiv om vedvarende energi. En sag, der ikke har rokket Polens beslutning om at opføre to nye megaenheder ved et eksisterende kulkraftværk uden at leve op til samme direktivs krav om at forberede anlægget til CO₂-lagring.

Et spørgsmål om økonomi og geopolitik

Polens kontante modstand mod CO₂-forpligtelser bunder i, at landets økonomi er bundet op på kul: ifølge det polske økonomi-ministerium er 59 procent af landets elektricitet baseret på stenkul, 34 procent på det mere beskidte brunkul.

Polakkerne kan selv producere en stor del af det kul, de forbruger, hvorimod mere CO₂-venlig naturgas skal importeres – og det koster. Med Polens nuværende energiopkoblinger skal det købes fra Rusland, der historisk har vist sig villige til at benytte energipolitikken som politisk pressionsmiddel.

Økonomisk vækst og forsynings-sikkerhed er vigtigere end økologiske hensyn for Polen, hvis indtjening pr. indbygger stadig ligger godt under EU's gennemsnit. ♦

Polen er i færd med at indhente velstandsniveauet i "det gamle" EU. I Warszawa går det godt. Men polakkerne har stadig større bekymringer end klimaet.

POLEN

Befolkning: 38,1 mio.
EU's sjette største indbyggertal.
(Danmark ca. 5,5)

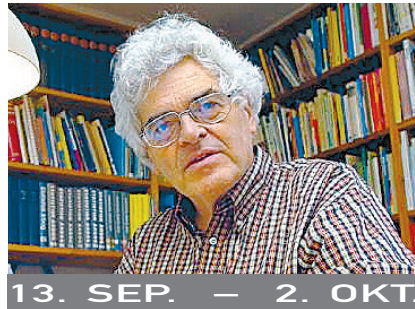
Areal: 312.679 km² (Danmark 43.561)

**BNP pr. indbygger
i forhold til EU's gennemsnit:** 65%
(Danmark 125, Luxembourg 271, Bulgarien 47)

Stemmer i EU's Ministerråd:
27 ud af i alt 352
(Danmark 7, Tyskland 29)

Medlemmer af EU-Parlamentet:
51 ud af i alt 766
(Danmark 13, Tyskland 99)

SKOVMANDS NOTATER

13. SEP. – 2. OKT.

Patentafstemning holdes sammen med EU-valg

2. oktober. Regeringen vil lade den omstridte lov om en europæisk patentdomstol komme til folkeafstemning sammen med EU-valget den 25. maj, hvis Enhedslisten og Dansk Folkeparti stadig går imod. Og det tyder alt på, at de gør.

Dansk Folkeparti har ganske vist tidligere sagt, at man er positiv over for loven. Men i et interview med Børsen den 2. oktober udtrykker Kristian Thulesen Dahl betænkelighed over forslaget betydning for små virksomheder. Og frygten deles af partiets EU-ordfører Pia Adelsteen, der i Flensborg Avis direkte siger, at et nej til Patentdomstolen er det sikre valg.

Sagen om Patentdomstolen skal efter Grundlovens § 20 til folkeafstemning, hvis ikke mindst 150 medlemmer af Folketinget stemmer for. Til gengæld falder forslaget kun, hvis mindst 30 procent af vælgerne stemmer imod. Ved en selvstændig afstemning ville det nok være svært at nå de 30 procent. Men det vil koste cirka 100 millioner, og det vil være upopulært.

Et ja til Patentdomstolen kan være farligt for små danske virksomheder. Så det er godt, at der nu bliver en mulighed for at forhindre det.

Milliarder af EU-hjælp spildt i Congo

29. september. Mindst 7 milliarder kroner af EU's bistand til Congo er spildt, siger EU's revisionsret ifølge Euobserver.com. Det drejer sig om penge, der er udbetalt i 2003-2011.

Et tilsvarende beløb blev i årene 2011-2013 spildt i Ægypten. Retten siger, at der er en tendens til, at EU's bistand går til ledende folk i landene uden at gavne befolkningen.

Kommissionen afviser ifølge Ritzau kritikken med, at det af politiske grunde var nødvendigt at yde hjælp til Congo, selvom man vidste, at der var en risiko ved at give pengene.

EU's udviklingshjælp har længe været en skandale. Og da den reelt betales af medlemslandene, bør den snarest afskaffes.

Siger nej til underskrifter om mindretal

18. september. Kommissionen har ifølge Flensborg Avis sagt nej til en foreslået underskriftsindsamling om beskyttelse af de 25-30 millioner, der lever som mindretal i EU-landene. Det har vi ingen mulighed for at behandle, siger man.

I mindretalenes organisation, FUEV, er man skuffet over svaret, som man betragter som rent politisk. Det skyldes nok, at en række lande ikke vil vedkende sig deres mindretal, siger organisationens direktør, Jan Diedrichsen, der kommer fra det tyske mindretal i Danmark.

Endnu engang kan man se, at muligheden for at samle underskrifter om EU-sager er en narresut.

28-årig bliver Folkebevægelsens spidskandidat

13. september. Den 28-årige Rina Ronja Kari forventes at blive spidskandidat for Folkebevægelsen mod EU i EU-Parlamentet, hvor hun afløser Søren Søndergaard, der har siddet for bevægelsen i syv år.

Rina Kari er organisationskonsulent i Pædagogstuderendes Landssammenslutning og er gift med en ph.d. studerende, med hvem hun har en datter på tre år. Alligevel har hun sagt ja til opfordringen om at stille op.

Hun vil prøve at standse den evige overdragelse af magt til EU, siger hun til Information.

Folkebevægelsen beskyldes tit for at være en organisation af gamle mennesker. Den nye spidskandidat er et klart dementi af påstanden!

Registrerer ulovlige lastbiler med mobil

13. september. Svenske lastbilchauffører fører nu kontrol med de mange lastbiler fra andre EU-lande, der kører ulovligt i landet. Da deres chauffører får langt mindre i løn end svenske chauffører, er der tale om ulige konkurrence. Det kan læses i Transportmagasinet, der samtidig oplyser, at danske chauffører vil gøre det samme.

Godt at man gør en indsats mod den sociale dumping, som EU-medlemskabet har ført til.

AF SVEN SKOVMAND

Polens historie

Polen blev skabt i 900-tallet, og landet var i lang tid et svagt fyrstendømme. Men i 1386 blev Polen forenet med Litauen under den stærke konge Jagiello, hvis rige gik fra Østersøen til Sortehavet.

I 1410 besejrede Polen Den tyske Orden i slaget ved Tannenberg. Men i 1600-tallet blev landet svækket af kampe mod Sverige og af, at kongerne var svage og ikke kunne opkræve den nødvendige skat.

Helt galt gik det i 1772-1795, hvor Polen blev delt hele tre gange, og polakkerne kom under russisk, preussisk og østrigsk styre. Kun den katolske kirke var fælles for dem. Derfor står den stadig så stærkt.

Efter 1. Verdenskrig blev Polen igen selvstændigt, men landet fik samtidig store områder fra Tyskland og især Sovjetunionen. Det førte til, at Tyskland og Sovjetunionen delte landet i 1939.

Krigen og besættelsen kostede seks millioner livet, heraf halvdelen jøder. Den ødelagde også mange byer, deriblandt Warszawa. Men polakkerne genopførte bykerne med stor omhu.

Efter 2. Verdenskrig fik Polen store områder i det østlige Tyskland, hvorfra 9 millioner blev fordrevet. Heldigvis skabte den tyske kansler Willy Brandt forsoning mellem de to folk.

Polen fik i lighed med andre lande i Østeuropa et kommunistisk styre, men havde en noget friere stilling. I juni 1989 blev der efter ungarsk eksempel holdt frie valg, der førte til et ikke-kommunistisk styre.

Notaterne kan i uddybet form læses på www.notat.dk under de samme overskrifter.

Belgiske, GMO-kritiske kartoffel-aktivister overmandet af myndighederne og anklaget for organiseret kriminalitet

Gør noget. Gør det bedre. Gør en forskel.

Sådan lyder EU-Parlamentets slogan til en kampagne op til parlamentsvalget i maj 2014. Men man skal nok ikke tage opfordringen alt for bogstaveligt. Så ender man i fængsel.

AKTIVISTER. Egentlig var det Radikale Venstre, der lancerede tegnsætningen. De fleste husker nok budskaber som "Vi lytter. Også til økonomer." og "Vi tror. På fremtiden." fra landets reklamesøjler og busstoppesteder. Nu går EU-Parlamentet med på sprogmøden med sloganet "Gør noget. Gør det bedre. Gør en forskel".

Opfordringen til handling stemmer fint overens med beslutningen hos venstreorienterede røster i parlamentet om at indstille den amerikanske aktivist og whistleblower Edward Snowden til den prestigøse Sakharov-pris. En mand, der om nogen har "gjort noget".

Men når man ser på, hvor lidt opbakning Snowden reelt har fået fra Europas ledere, og hvordan det tilsyneladende er blevet en europæisk regeringssport at fængsle politiske aktivister, skal man nok alligevel tænke sig om, før man tyr til handling.

Kartofler og pirater

De belgiske myndigheder har senest overmandet en gruppe øko-aktivister, fordi de hev gen-

modificerede kartofler op af en ulovligt anlagt mark. Kartoffelplukkerne er ikke bare anklaget for hærværk, men også i henhold til den barske paragraf om organiseret kriminalitet.

Russerne (der i hvert fald er halvvejs europæere) gav rigtignok aktivisten Edward Snowden opholdstilladelse. Men så lukkede Putins gavebod da også. Den russiske regering har anklaget 30 Greenpeace-aktivister, der ville redde Arktis fra olieforurening, for pirateri. Senere blev anklagen ændret til hooliganisme, men aktivisterne sidder stadig fængslet.

Bubber eneste håb

Over en halv million mennesker har skrevet under på en appel om løsladelse til Greenpeace-aktivisterne, men NOTAT's politiske eksperter frygter, at Putin vil pege på EU's borgerinitiativ som eneste gyldige procedure for løsladelse. Og den kræver en *hel* million underskrifter.

Eneste håb er nu Bubber, der officielt har markeret sin støtte i en video på Greenpeace's

hjemmeside. Aktivisterne krydser fingre for, at de diplomatiske evner hos manden bag Snurre Snups Søndagsklub kan hamle op med Kreml.

Spanske fiskere

Også den britiske regering spiller med musklerne overfor aktivister. Briterne har sendt krigsskibe ned til en gruppe spanske fiskere ved Gibraltar, efter at fiskerne i en aktion til søs har protesteret over, at det britiske selvstyre på den strategiske halvø har smidt 70 cementblokke i havet. Det ødelægger fiskeriet, siger aktivisterne. Men briterne er uenige og ser det som en lejlighed til at få luftet flåden.

Så pas på, kære læser. Når politikerne siger, du skal gøre noget, så betyder det ikke nødvendigvis det, du tror. Så gør noget. Gør det bedste. Pas dig selv.

Rasmus Nørlem Sørensen